

Att "täcka med gräsklipp" har blivit lite av en fluga bland småskaliga odlare. Är det något för en självförsörjare? Eller är det bara för villaträdgården med en stor gräsmatta och ett litet jordgubbsland?

Naken svart jord ser vi aldrig i naturen, det finns alltid ett täcke av organiskt material som skyddar mot uttrorkning och utarmning. Vi har mycket att tjäna på att i odlingarna efterlikna de naturliga förhållandena så mycket det går. Denna metod innebär helt enkelt att man täcker marken kring plantorna med färsk bladmassa. Det kan vara ogräs, blast, gräsklipp, slaget gräs eller vilda örter.

Ingen riktig täckodling

Att täcka med gräsklipp behöver inte innebära en riktig täckodling, dvs. där marken är täckt året runt med ett tjockt lager organiskt material. Man kan lägga på lite gräsklipp när plantorna kommit upp och lite mer sen under sommaren och sen låta det vara. På hösten kan man höstgräva, släppa på grisarna eller plöja som man vill. I en riktig täckodling praktiserar man "ickegrävandets konst" och låter jordens egna innevånare hålla den lucker.

Det är inte tu tal om att en riktig permanent täckodling är det bästa för växterna, men det är inte alltid det är möjligt. Om man vill vara självförsörjande på potatis och alla grönsaker krävs för en familj en odlad yta på åtminstone 1500 kvadratmeter. Det är snudd på orimligt att hålla en så stor permanent täckodling. Då är det ett bättre alternativ att bara täcka runt plantorna med tunt lager ogräs och annan färsk grönmassa och hålla ett litet permanent täckodlingsland vid sidan av.

I en permanent täckodling avänder man ofta blandat, mindre lättillgängligt, material som halm, löv eller gammalt hö och kan då i starten få en lätt kvävebrist. Det går nämligen åt lite kväve för att bryta ned och då blir det ett litet underskott innan kvävet i materialet blir tillgängligt (avhjälps med lite gödselvattning). Så är inte fallet när man täcker med färsk grönmassa, det bryts ned snabbt och lätt och fungerar därför bättre i en tillfällig täckodling.

Det går naturligtvis att ha en permanent täckodling med gräsklipp också, även om det kan bli lite väl saftigt. Lagg då gärna på lite torrt material då och då, t.ex. halm eller torra löv.

Vilka är fördelarna?

Gödsel. Med ett näringsrikt och blandat gräsklipp får jorden den näring den behöver, i den takt den behöver den. Att odla med gräsklipp är alltså ett bra alternativ för ex. veganer som vill odla utan gödsel från djur. Det kan också bidra till att hålla markerna öppna genom att man slår ängar.

Markfuktighet. Så länge marken hålls täckt bibehåller den en lagom och jämn fuktighet. Även om det inte regnat på länge är marken under täcket fuktig, antagligen för att daggen binds och hindras avdunsta.

Kväver ogräs. Kan man bara hålla marken täckt slipper man fröogräset. Rotogräs, som kvickrot, smörblomma och framförallt tistel tar sig igenom ändå men är lättare att rucka upp eftersom marken under är lucker.

Jordstruktur. Tack vare täcket vågar sig maskar och andra upp till jordytan för att hämta material. Jorden hålls då lucker och torkar inte ut på ytan. Jämnare fuktighet och jordtemperatur gör också livet lättare för jordens arbetare.

Vilka är nackdelarna?

Den stora nackdelen med täckodling är, enligt min erfarenhet, sniglarna. Efter att ha ätit så mycket de orkat hela natten kryper de bekvämt in under täcket när dagen gryr. Det finns inget annat att göra än att gå ut sent på kvällen eller tidigt på morgonen och plocka. De sniglar man har, har man hela sommaren så det är bara att börja. Det är också bra om man redan från början har ankor som går runt landet och vaktar.

Höns kan också vara ett gissel. De älskar att sparka runt i en täckodling och ta alla maskar som vågat sig upp till ytan under täcket. Även om man hängnat in odlingarna, bör man se över inhägnaden; en höna som fått smak på täckodling forcerar de flesta hinder.

Ingrid Olausson (som skrivit om riktig täckodling i Åter 2/99) har givit ut en bok som heter "Den arbetsfria trädgården", vilket är en lätt överdriven beskrivning av täckodling. Det är faktiskt en del jobb med att hålla marken täckt, materialet bryts ned mycket fortare än man tror. Täcker man tillfälligt är det naturligtvis mindre jobb att samla ihop material, men å andra sidan behöver man inte vända ryggen till länge förrän jorden, och snart även ogräset, lyser fram genom täcket. Är det bara lite ogräs som kommit upp är det lätt att rycka upp det och lägga på lite mer klipp, men har det blivit så mycket att man måste ta till ogräshackan, gör täcket arbetet svårare.

Vad får man material ifrån?

Har man själv eller grannen en gräsmatta tar man naturligtvis gräsklippet från den. Själva låter vi gräset på gården växa högt och slår med lie fläckar här och där och gångar mellan tvättstreck, odlingar, dass, osv. Det är betydligt mindre jobb. Slå bara innan gräset går i frö.

Vanligt gräsklipp som är mer finfördelat bryts ned snabbare och blir tillgängligt för växterna inom ungefär en vecka om det är fuktigt. Har man bråttom kan man alltså dra gräset genom hackelseverket och vattna när man lagt på det.

Vilda örter som man slagit på gamla ängar och i dikesrenar är ett utmärkt täckmaterial som innehåller ett bredare näringsspektrum.

All blast som blir vid skörd lägger man naturligtvis på det land man täckodlar, eller helt enkelt låter ligga kvar mellan raderna. Även ogräs. Det finns en obefogad rädsla för uppdraget ogräs. En del tror att det ska fröa sig, men det kräver att det har gått i frö när man drar upp det och har det gjort det har man sannerligen väntat för länge med att rensa. Risken att ogräset rotar sig igen när man rensat för hand är väldigt liten. Skakar man av jorden lite från rötterna och lägger det i raden torkar det och dör efter bara några timmar i solen.

Om man bara har en gräsmatta att ta material ifrån gäller det att den är frodig. Om du inte redan har vitklöver i gräsmattan så så in det för att binda luftkväve. Man kan också odla täckmaterial, förslagsvis en baljväxt som ärter, bönor, lucern eller vicker. Det finns grüngödslingsblandningar att köpa.

Att tänka sig för

Det är lätt att gå över ån efter vatten. Många samlar ihop ogräs, blast och gräsklipp i en stor hög eller kompost som de om ett par år ska använda i odlingarna. Under tiden får de rensa ogräs, gödsla, vattna och luckra i landen. Det är alltså enklast att lägga dit materialet direkt och slippa merarbete. Egentligen en självklarhet mer än en odlingsmetod. En variant på "odla med gräsklipp"-flugan är att odla i ren sand täckt

med gräs eller vilda örter. Det är väl knappast ett alternativ om man vill vara självförsörjande, eftersom det skulle gå åt orimliga mängder sand, men att det fungerar är ett talande bevis för hur näringsrikt gräsklipp verkligen är.

Denna artikel skrevs först av Petter Bergström och publicerades i Åter 3/00. Du kan läsa originalversionen [här](#).